

Α' ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ 1^Η ΣΚΗΝΗ (στ. 437-494)

Η Ελένη και οι γυναίκες του Χορού βρίσκονται μέσα στο παλάτι, όπου ζητούν πληροφορίες για την τύχη του Μενέλαου. Ένα νέο πρόσωπο εμφανίζεται στη σκηνή.

Από πού έρχεται;.....

Τι φοράει;.....

Πώς μαθαίνουμε ποιος είναι;.....

Επί+είσοδος: Στα επεισόδια έχουμε εξέλιξη της δράσης, μιλούν και δρουν κυρίως τα πρόσωπα του δράματος (οι υποκριτές) και ο Κορυφαίος/α του Χορού.

Με την είσοδο του Μενέλαου αρχίζει το Α' Επεισόδιο. Δεν βρισκόμαστε, λοιπόν, στην αρχή του έργου. Η δράση έχει ήδη αρχίσει. Παρ' όλα αυτά, υποστηρίζεται ότι ο μονόλογος αυτός του Μενέλαου είναι ένας **δεύτερος Πρόλογος**. Γιατί άραγε;

Ο μύθος (η υπόθεση ή αλλιώς... το στόρι)

Μπροστά από το του Αιγύπτιου βασιλιά εμφανίζεται ένας άντρας. Δείχνει ξένος και ταλαιπωρημένος, ντυμένος με Ομως, αυτός ο άντρας κατάγεται από τη γενιά του και του Είναι ο ξακουστός βασιλιάς της Σπάρτης αδερφός του Είναι αυτός που , με πολλά καράβια και πλήθος στρατού, πολεμούσε για δέκα χρόνια στην , ώσπου την κυρίεψε και πήρε πίσω την Οι δυστυχίες του Μενέλαου άρχισαν μετά την άλωση της Εδώ και επτά χρόνια ταξιδεύει στους έρημους και αφιλόξενους γιαλούς της Αφρικής για να φτάσει στην....., μα του είναι αδύνατο. Αντίθετοι άνεμοι τον γυρίζουν προς τα πίσω και, τώρα, το καράβι του συντρίφτηκε πάνω στα βράχια, στην παραλία αυτής της χώρας. Ο ίδιος, η και ελάχιστοι σύντροφοί του σώθηκαν από τύχη, αλλά βρίσκονται σε φρικτή κατάσταση, χωρίς τα αναγκαία για την επιβίωσή τους. Έτσι, ο Μενέλαος έκρυψε την σε μια σπηλιά, άφησε τους να τη φρουρούν και βγήκε μόνος στην ξηρά για να βρει Ο Μενέλαος αγνοεί τα πάντα για τη χώρα στην οποία βρίσκεται. Από ντροπή για την εμφάνισή του και τα που φορά, δεν ρώτησε κανέναν από όσους συνάντησε. Το σπίτι που βρίσκεται μπροστά του, όμως, μοιάζει με και αυτό σημαίνει ότι οι ένοικοί του θα έχουν τη δυνατότητα να του δώσουν Στέκεται λοιπόν απέναντι στην και καλεί με δυνατή κάποιον που θα τον παρουσιάσει στον νοικοκύρη.

Ωρα για λίγο... μυθολογία!

Πέλοπας: Γιος του Τάνταλου, βασιλιά της Φρυγίας. Όταν ο Πέλοπας ήταν νέος, ο πατέρας του τον σκότωσε, τον τεμάχισε, τον μαγείρεψε και τον πρόσφερε ως φαγητό στους θεούς, που είχε καλέσει στο παλάτι του. Μ' αυτόν τον τρόπο ήθελε να διαπιστώσει αν οι θεοί ήταν παντογνώστες. Οι θεοί αναγνώρισαν το κρέας που τους πρόσφερε, ανάστησαν τον Πέλοπα και τιμώρησαν τον Τάνταλο, στέλνοντάς τον στα Τάρταρα και καταδικάζοντάς τον σε αιώνια δίψα και πείνα. Ο Πέλοπας, έχοντας ακούσει για την ομορφιά της Ιπποδάμειας, ήρθε στην Ελλάδα και την διεκδίκησε. Ο πατέρας της, βασιλιάς της Πίσας, Οινόμαος, είχε διακηρύξει ότι θα έδινε την κόρη του σε όποιον τον νικούσε σε αγώνα αρματοδρομίας. Οποιος όμως έχανε, θα έχανε και τη ζωή του. Όταν εμφανίστηκε ο Πέλοπας, η Ιπποδάμεια τον ερωτεύτηκε και τον βοήθησε να νικήσει τον πατέρα της, που φονεύτηκε στην αρματοδρομία. Ο Πέλοπας την παντρεύτηκε και έγινε βασιλιάς της περιοχής που πήρε το όνομά του (**Πελοπόννησος:** Πέλοπος+ νήσος= η νήσος του Πέλοπος). Ο Πέλοπας απέκτησε έξι παιδιά. Ένα από τα πιο γνωστά είναι ο Ατρέας. Από τον Ατρέα και την Αερόπη γεννήθηκε ο Μενέλαος και ο Αγαμέμνων.

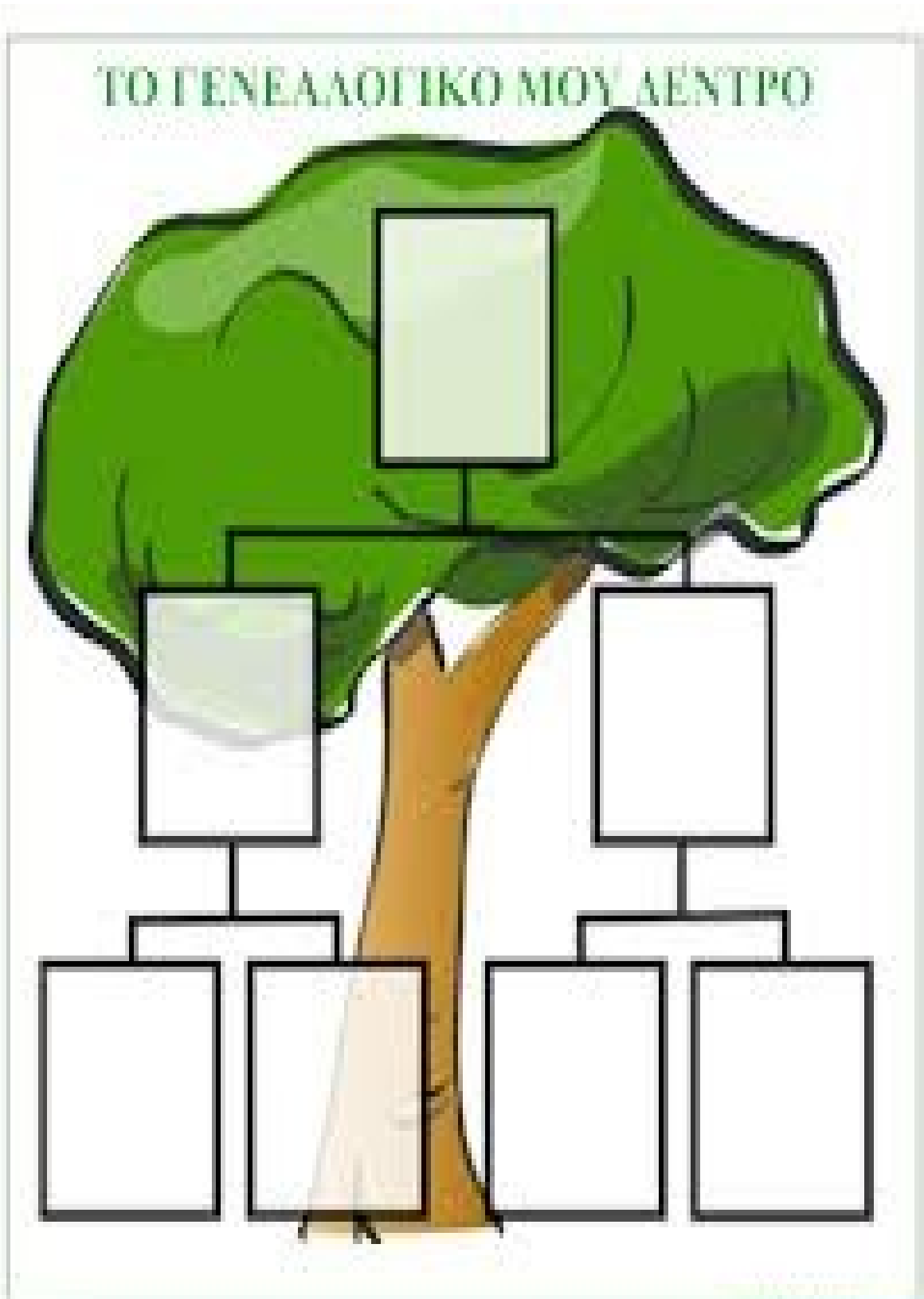
Βάλε στη σωστή σειρά τα παρακάτω ονόματα ώστε να φανεί το γενεαλογικό δέντρο του Μενέλαου:

Ατρέας, Πέλοπας, Τάνταλος, Μενέλαος

.....

Φτιάξε κι εσύ το γενεαλογικό σου δέντρο!

Το ήθος (τι χαρακτήρας είσαι, τέλος πάντων!)

Ο Μενέλαος κάποτε...

VS

Ο Μενέλαος τώρα...

.....
.....
.....

.....
.....
.....

Πώς νομίζεις ότι νιώθει ο Μενέλαος;

Θυμήσου τα χαρακτηριστικά του τραγικού ήρωα. Θα χαρακτήριζες τον Μενέλαο τραγικό ήρωα;

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Διάνοια (κάποιες σκέψεις.....)

<<Χαθήκανε πολλοί, πολλοί κι εκείνοι που χαίρονται, γιατί έχουνε ξεφύγει τον κίνδυνο της θάλασσας και φέραν τα ονόματα των σκοτωμένων πίσω στα σπίτια τους>>:

Η μνήμη των πεθαμένων είχε μεγάλη σημασία για τους Έλληνες και ιδιαίτερα για τους Αθηναίους θεατές μετά την καταστροφή στη Σικελία.

<<Ο ευτυχισμένος, όταν κακοπάθει, νιώθει πικρότερη τη δυστυχία, παρ' όσο αυτός που από παλιά την ξέρει.>>:

Αντίληψη των αρχαίων Ελλήνων ότι μεγαλύτερη δυστυχία προκαλούν οι απότομες αλλαγές της τύχης. Όσο περισσότερο ευτυχισμένος είναι ο άνθρωπος, τόσο λιγότερο αντέχει τη δυστυχία.

Η όψη (κύριε σκηνοθέτα, τα σκηνικά παρακαλώ!)

- Ο Μενέλαος μπαίνει από τη πάροδο, διότι έρχεται από την

- Είναι ντυμένος με

- Απέναντί του βλέπει την πρόσοψη ενός πολυτελούς

- Ο Μενέλαος κινείται προς το ανάκτορο, στέκεται μπροστά στην και φωνάζει τον

📖 Ο λόγος του Μενέλαου μοιάζει με το λόγο της Ελένης στον Πρόλογο. Υπάρχει όμως μια βασική διαφορά: Η Ελένη απευθυνόταν στους θεατές (δι' απαγγελίας), ενώ ο Μενέλαος παρουσιάζει τις αναγκαίες πληροφορίες μιλώντας μόνος του (δια μιμήσεως).

Γίνε σκηνοθέτης και δώσε οδηγίες στους υποκριτές π.χ. πού θα στέκονται, πού θα κοιτούν;

.....
.....
.....
.....
.....

📖 Παρατήρησε τις εικόνες του Μενέλαου από σύγχρονες παραστάσεις. Γίνε τώρα εσύ ο ενδυματολόγος της παράστασης. Πώς θα έντυνες τον Μενέλαο;

.....
.....
.....
Ρακοφορία

ράκος=κουρέλι
Βρες τι σημαίνουν οι λέξεις:
ρακένδυτος, ρακοσυλλέκτης
Πώς χρησιμοποιούμε σήμερα
μεταφορικά τη λέξη ράκος;

Η εμφάνιση του Μενέλαου ως ναυαγού ασφαλώς δεν θυμίζει σε τίποτα το Μενέλαο του μύθου. Ποια εντύπωση λες ότι θα έκανε στους θεατές αυτή η εμφάνιση ενός βασιλιά και μάλιστα του αρχηγού της τρωικής εκστρατείας;

.....
.....
.....
.....

Μια τέτοια προσωπικότητα πάνω στη σκηνή του αρχαίου θεάτρου αποτελεί μάλλον διακωμώδηση του τραγικού ήρωα. Γι' αυτό κάποιοι μελετητές έχουν χαρακτηρίσει την τραγωδία αυτή του Ευριπίδη **φαρσοκωμωδία**. Σε ποια στοιχεία λες ότι στηρίχθηκαν;

Λέξεις-κλειδιά: κουρελής, γελοίος, απατημένος σύζυγος, ταπεινωμένος

.....
.....
.....

Φαντάσου ένα βασιλιά χωρίς τα πολυτελή ρούχα του. Θα τον αναγνώριζες;

Τα ρούχα ενός ανθρώπου καθορίζουν και την ταυτότητά του;

Υπάρχει περίπτωση να ξεγελαστείς για την προσωπικότητα κάποιου από τα ρούχα του;

Σκέψου: Πολλές φορές δεν λέμε ότι αυτός ο άνθρωπος άλλο είναι και άλλο φαίνεται;

Η **ρακοφορία** του Μενέλαου εξυπηρετεί και τη **θεατρική οικονομία** διότι δεν μπορεί κανείς να αναγνωρίσει τον Μενέλαο και έτσι θα αργήσει να αποκαλυφθεί η αλήθεια και θα έχουν μεγαλύτερη αγωνία οι θεατές.

Κάνε τις συγκρίσεις:

	Μενέλαος	Τεύκρος
Καταγωγή:
Τόπος άφιξης:
Εξορία:
Συναισθήματα:
Παρελθόν:
Είδωλο Ελένης:
	Μενέλαος	Οδυσσέας
Παρελθόν:
Περιπλάνηση:
Νανάγιο:
Σύντροφοι:
Ντύσιμο:

Ποιες σκέψεις για τις συνέπειες του πολέμου σου προκαλεί η τύχη των τριών αυτών ηρώων; (αντιπολεμικό μήνυμα)

.....

.....

.....

.....

Α' ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

2^Η ΣΚΗΝΗ (στ. 495-541)

3^Η ΣΚΗΝΗ (στ. 542-575)

Να παρουσιάσεις σε ένα σύντομο κείμενο τη συνάντηση του Μενέλαου με τη Γερόντισσα. Μπορείς να αρχίσεις κάπως έτσι:
<<Η Γερόντισσα βλέποντας στην είσοδο του ανακτόρου έναν ρακένδυτο άνδρα

.....

.....

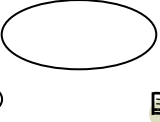
.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Τα δευτερεύοντα πρόσωπα στην τραγωδία
Είναι, σχεδόν πάντα, **ανώνυμα**. Εμφανίζονται στη σκηνή μόνο με την ιδιότητά τους. Είναι αγγελιαφόροι, **θυρωροί**, βοσκοί, στρατιώτες, υπηρέτες, πρόσωπα δηλαδή **κατώτερης κοινωνικής τάξης**. Χαρακτηρίζονται από **ταπεινή καταγωγή** και **έλλειψη παιδείας**. Ο ρόλος τους είναι πολύ σημαντικός στη τραγωδία. **Μεταφέρουν πιστά** και με κάθε λεπτομέρεια **ειδήσεις σημαντικές** για γεγονότα που συμβαίνουν εκτός σκηνής.

Ο Ευριπίδης επιλέγει ως θυρωρό του ανακτόρου μια γυναίκα και μάλιστα γερόντισσα. Γιατί νομίζεις ότι επιλέγεται ως θυρωρός μια αδύναμη γυναίκα και όχι ένας δυνατός στρατιώτης; (Φράσεις-κλειδιά:γυναίκες συναισθηματικές /ευαίσθητες/ δειλές, αποφυγή βίαιης σύγκρουσης, αθλιότητα Μενελάου)

.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ο μύθος (η υπόθεση ή αλλιώς... το στόρι)

Σκηνή 2^η (στ. 495-541)

Μια γερόντισσα βγαίνει από τη μισάνοιχτητου παλατιού. Εχθρική, καχύποπτη και φοβισμένη διώχνει τον, πρώτα με λόγια και μετά με σπρωξιές. Αυτή είναι η δουλειά της: να απομακρύνει τους από το παλάτι και να εμποδίζει τους να το πλησιάσουν. Όσο και αν προσπαθεί ο Μενέλαος, τίποτα! Η γριά το ...βιολί της! Αν είναι, του λέει, τον περιμένει ο θάνατος από τον Δεν συγκινείται ακόμα και όταν ο Μενέλαος, του δίνει όμως κάποιες πληροφορίες. Του λέει βιαστικά και φοβισμένα ότι βρίσκεται στην....., μπροστά από το παλάτι του βασιλιά και ότι τώρα, αφού ο είναι νεκρός, στη χώρα βασιλεύει ο γιος του, μεγάλος εχθρός των Ο βασιλιάς μισεί τους, διότι εδώ ζει η, η κόρη του και του από τη, η οποία ήρθε στην πριν οι πάνε στην Τελικά, λέγοντας ότι αγαπά τους, αλλά φοβάται τον, η γερόντισσα μπαίνει ξανά μέσα στο παλάτι.

Σκηνή 3^η (στ. 542-575)

Ο μένει μόνος στην σκηνή. Έχει μαζί του την, αλλά τώρα ακούει από τη γερόντισσα ότι υπάρχει και άλλη, από τη, κόρη του και του Η μόνη λογική εξήγηση που μπορεί να δώσει είναι η Στον κόσμο υπάρχουν πολλοί άνθρωποι με τα ίδια ονόματα. Γιατί όχι και πόλεις, αλλά και θεοί; Ο....., λοιπόν, αποφασίζει να μην φοβηθεί από τα λόγια τηςΑποφασίζει να μείνει κρυμμένος, περιμένοντας τον Αν ο είναι πράγματι άγριος, ο θα τρέξει πίσω στο καράβι του. Αν είναι καλός, ο θα ζητήσει τη βοήθειά του.

Το ήθος (τι χαρακτήρας είσαι, τέλος πάντων!)

Να περιγράψεις την προσωπικότητα της Γερόντισσας σε μία παράγραφο:

Λέξεις-κλειδιά: απλοϊκή, υποταγμένη στην εξουσία, σκληρή, ευαίσθητη κατά βάθος

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Να περιγράψεις την προσωπικότητα του Μενέλαου σε μία παράγραφο:

Λέξεις-κλειδιά: αντήρωας, αφελής, απλοϊκός, θρασύδειλος, κουτοπόνηρος, αλαζόνας

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Διάνοια (κάποιες σκέψεις.....)

-<<τους ναυαγούς κανείς δεν τους πειράζει>> (στ. 507)- <<κάποιο άλλο σπίτι τότες άντε να βρεις>> (στ. 508):

Το μήνυμα που περνά μέσα από αυτή την αντίθεση είναι η ανωτερότητα των αρχαίων Ελλήνων απέναντι στους κατώτερους βάρβαρους. Ο σεβασμός προς τους ξένους, ιδίως όταν βρίσκονται σε ανάγκη, θεωρούνταν από τους αρχαίους Έλληνες δείγμα πολιτισμού. Πράγματι, ο **θεσμός της φιλοξενίας** που τον προστάτευε ο **Ξένιος Δίας** ήταν κανόνας για την αρχαία Ελλάδα. Για τους βάρβαρους όμως αυτά δεν ίσχυαν. Εδώ ακριβώς βρίσκεται και η διαφορά των δύο κόσμων. Και σήμερα η Ελλάδα φημίζεται για την φιλοξενία της.

-<<είν' η Ελένη εδώ, του Δία η κόρη>> (στ. 528):

Αυτός είναι ο πιο σημαντικός στίχος του διαλόγου. **Αντίθεση ανάμεσα στο φαίνεσθαι και στο είναι.**

-<<η πιο μεγάλη δύναμη 'ναι η ανάγκη>>(στ. 575):

Η φράση αυτή του Μενέλαου είναι ένα **γνωμικό** και σημαίνει: Η μεγαλύτερη δύναμη που κατευθύνει το μυαλό και τις πράξεις του ανθρώπου είναι η ανάγκη. Πιο απλά, ο άνθρωπος

είναι αδύναμος. Από όλες τις ανάγκες του, η πιο ισχυρή είναι η ανάγκη της επιβίωσης που οδηγεί πολλές φορές τον άνθρωπο σε ενέργειες υποτιμητικές.

Σκέψεις-προβληματισμοί Μενέλαου σχετικά με τα παρακάτω ονόματα:

Ελένη	
Δίας	
Τυνδάρεως	
Σπάρτη	

Η όψη (κύριε σκηνοθέτα, τα σκηνικά παρακαλώ!)

Στη 2^η και 3^η σκηνή, το κείμενο μας δίνει αρκετές σκηνοθετικές πληροφορίες. Ως σκηνοθέτης της παράστασης, διαβάζεις το κείμενο και βρίσκεις αυτές τις σκηνοθετικές πληροφορίες. Σημείωσε δίπλα στους συγκεκριμένους στίχους τις οδηγίες που θα δώσεις στους ηθοποιούς, ώστε να συνδυάσουν κίνηση και λόγο. π. χ. <<Μη σπρώχνεις ντε, το χέρι μη μου σφίγγεις>>(στ. 503):

Η Γερόντισσα σπρώχνει τον Μενέλαο και σφίγγει το χέρι του με δύναμη.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ο Μενέλαος προβληματίζει: είναι πράγματι τραγικό πρόσωπο ή μια κωμική φιγούρα; Η παρουσία του Μενέλαου προκαλεί στους αναγνώστες/θεατές άλλοτε χαμόγελο ή γέλιο, άλλοτε λύπηση και οίκτο. Μήπως τελικά αυτά τα αντιφατικά στοιχεία χαρακτηρίζουν κάθε ανθρώπινη ύπαρξη; Παρατήρησε τις δυο εικόνες. Ποια άποψη φαίνεται να υιοθετεί ο σκηνοθέτης σε κάθε παράσταση;

